

ОСОБЛИВОСТІ ПОЕТИЧНОГО ТЕКСТУ ЯК ОБ'ЄКТА ПЕРЕКЛАДУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

У статті розглядаються особливості поетичного тексту як об'єкта перекладу. Особлива увага приділяється взаємодії форми та змісту, ролі ритму, рими та образності, а також основним викликам, з якими стикаються перекладачі. У дослідженні також окреслено ключові теоретичні підходи до поетичного перекладу та проаналізовано перекладацькі стратегії. Результати підкреслюють складність та інтерпретаційну природу поетичного перекладу.

The article examines the specific features of poetic text as an object of translation. Special attention is paid to the interaction of form and content, the role of rhythm, rhyme, and imagery, as well as the main challenges faced by translators. The study also outlines key theoretical approaches to poetic translation and analyzes translation strategies. The results highlight the complexity and interpretative nature of poetic translation.

У сучасному перекладознавстві проблема перекладу поетичних текстів залишається однією з найскладніших і найменш однозначно розв'язаних. Це зумовлено тим, що поезія являє собою особливий тип художнього мовлення, у якому зміст і форма перебувають у нерозривній єдності. На відміну від прозових текстів, де пріоритетним є передавання інформації, поетичний текст характеризується високим рівнем естетичної організації, що включає ритм, риму, інтонацію, образність і звукову структуру.

Основна проблема полягає в тому, що під час перекладу поезії перекладач змушений одночасно відтворювати кілька рівнів тексту, які не завжди можуть бути адекватно передані засобами іншої мови. Це призводить до неминучих втрат або трансформацій, що потребує наукового осмислення і системного підходу.

Проблематика поетичного перекладу активно досліджується як у зарубіжному, так і у вітчизняному перекладознавстві. Значний внесок у розробку теоретичних засад перекладу зробили такі дослідники, як П. Ньюмарк, С. Баснетт, А. Лефевр, Дж. Мандей, Л. Венуті. Зокрема, П. Ньюмарк підкреслює, що переклад поезії є найбільш складною сферою перекладацької діяльності, оскільки вимагає збереження не лише змісту, а й художньої форми [9, с. 162].

С. Баснетт розглядає поезію як багаторівневу систему, у якій значення формується через взаємодію звуку, ритму та образності [2, с. 89]. У свою чергу, Л. Венуті акцентує увагу на культурному аспекті перекладу, наголошуючи на важливості збереження «чужорідності» тексту [10].

Суттєвим є також внесок Дж. Мандея, який розглядає переклад як процес прийняття рішень, де кожен вибір впливає на кінцевий результат [9]. А. Лефевр трактує переклад як форму «переписування», що залежить від культурних і ідеологічних чинників [8].

Серед українських дослідників варто відзначити праці В. Коптілова, М. Стріхи які розглядають переклад як складний творчий процес і підкреслюють його роль у розвитку національної культури. Зокрема, В. Коптілов наголошує, що переклад поезії є актом співтворчості, у якому перекладач виступає інтерпретатором авторського задуму [11, с. 112].

Метою дослідження є визначення специфічних рис поетичного тексту як об'єкта перекладу та аналіз основних труднощів, що виникають у процесі його відтворення іншою мовою.

Поетичний текст, будучи об'єктом перекладу, демонструє низку специфічних характеристик, що зумовлюють його складність у відтворенні. Ключовою серед них є виняткова семантична насиченість. У поетичному дискурсі кожна лексична одиниця реалізує не лише номінативну функцію, але й естетичну, формуючи багатовимірний зміст. Це вимагає від

перекладача глибокого розуміння не лише денотативного значення слова, але й його конотативних та асоціативних нюансів.

Іншою важливою рисою є формальна організація тексту. Поетичний твір має чітку ритмічну структуру, яка може включати метр, риму, алітерацію та інші звукові засоби. Р. Якобсон підкреслює, що саме звукова організація є ключовим елементом поезії [6, с. 127]. Однак у процесі перекладу відтворення цих елементів часто ускладнюється через структурні відмінності мов.

Особливу роль відіграє образність. Метафори, символи, епітети формують художній світ твору і створюють його емоційний вплив. Переклад таких елементів вимагає не буквального відтворення, а інтерпретації, що дозволяє зберегти функцію образу у новому мовному середовищі.

Важливим аспектом є ритміко-інтонаційна структура. Ритм у поезії виконує не лише формальну, а й смислову функцію, підсилюючи емоційне сприйняття тексту. Відтворення ритму у перекладі є складним завданням, оскільки різні мови мають різні ритмічні системи.

Окрім того, поетичний текст тісно пов'язаний із культурним контекстом. Він містить численні культурні коди, алюзії та символи, які можуть бути незрозумілими для представників іншої культури. У зв'язку з цим перекладач змушений обирати між збереженням оригінальної культурної специфіки та адаптацією тексту до нової аудиторії.

У процесі перекладу поезії неминуче виникають перекладацькі втрати. Як зазначає Дж. Мандей, переклад завжди передбачає вибір, і кожен такий вибір супроводжується певними втратами [8]. Завдання перекладача полягає у мінімізації цих втрат і збереженні основних характеристик тексту.

З огляду на це, важливу роль відіграють перекладацькі стратегії. До них належать адаптація, компенсація, трансформація та інтерпретація. Вибір стратегії залежить від конкретного тексту, мети перекладу та індивідуального стилю перекладача.

Важливим аспектом аналізу поетичного тексту як об'єкта перекладу є також проблема еквівалентності. У сучасному перекладознавстві це поняття розглядається не як абсолютна відповідність, а як функціональна співвіднесеність між оригіналом і перекладом. Зокрема, Е. Найда підкреслює, що переклад має забезпечувати еквівалентний вплив на реципієнта, навіть якщо це потребує відходу від формальної точності [13]. У поетичному перекладі це положення набуває особливого значення, оскільки емоційний ефект часто є важливішим за буквальне відтворення змісту.

Не менш значущою є проблема вибору між формальною та змістовою домінантою перекладу. У випадку поетичних текстів перекладач повинен визначити, який елемент є ключовим для конкретного твору: ритмічна організація, рима, образність чи семантичний зміст. Як зазначає А. Лефевр, переклад завжди передбачає певну ієрархію елементів, де одні характеристики тексту зберігаються за рахунок інших [7].

Більш того, варто враховувати і роль індивідуального стилю перекладача. У процесі перекладу віршованого тексту перекладач неминуче вносить елементи власної мовної та культурної картини світу, що впливає на кінцевий результат. У цьому контексті переклад можна розглядати як вторинний художній текст, який має відносно незалежність, але водночас зберігає зв'язок з оригіналом.

Окрему увагу варто приділити явищу компенсації у перекладі. Компенсація полягає у відтворенні втрачених елементів тексту в іншому місці або іншими засобами. Такий підхід дозволяє зберегти загальний естетичний ефект твору, навіть якщо окремі елементи змінюються, або пропадають.

Також важливим є питання інтерпретаційного характеру поетичного перекладу. Один і той самий текст може мати кілька перекладів, кожен з яких відображає певний аспект оригіналу. Це підтверджує тезу про те, що переклад поезії не є механічним відтворенням, а виступає творчим процесом інтерпретації самого перекладача.

Узагальнюючи зазначене, можна стверджувати, що поетичний текст як об'єкт перекладу вимагає комплексного підходу, який поєднує лінгвістичний, стилістичний і культурологічний аналіз. Лише врахування всіх цих аспектів дозволяє досягти максимальної адекватності

перекладу і зберегти художню цінність оригіналу.

Висновки. Поетичний текст є складним і багатошаровим об'єктом перекладу, що вимагає від перекладача не лише мовної компетенції, а й творчого підходу. Його основними характеристиками є єдність форми і змісту, висока семантична щільність, розвинена образність і складна ритміко-звукова організація.

Переклад поезії неможливий без втрат, однак завдання перекладача полягає у збереженні функціональної та естетичної еквівалентності тексту. Таким чином, поетичний переклад слід розглядати як інтерпретаційний процес, у якому перекладач виступає співтворцем художнього твору.

Література:

1. Baker M. In Other Words: A Coursebook on Translation. London : Routledge, 2011.
2. Bassnett S. Translation Studies. London : Routledge, 2014.
3. Boase-Beier J. Stylistic Approaches to Translation. Manchester : St. Jerome, 2006.
4. Eco U. Experiences in Translation. Toronto : University of Toronto Press, 2008.
5. Holmes J. S. Translated!. Amsterdam : Rodopi, 2005.
6. Jakobson R. On Linguistic Aspects of Translation. London : Routledge, 2012.
7. Lefevere A. Translating Literature. New York : MLA, 2012.
8. Munday J. Introducing Translation Studies. London : Routledge, 2012.
9. Newmark P. A Textbook of Translation. London : Pearson, 2008.
10. Venuti L. The Translator's Invisibility. London : Routledge, 2008.
11. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу. Київ, 2006.
12. Стріха М. Український художній переклад. Київ, 2006.
13. Nida E. Toward a Science of Translating. Leiden : Brill, 2007. 331 p.

УДК 81'255:659.123:316.722

Нетреба Т.С.

ПРОБЛЕМИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ АДАПТАЦІЇ РЕКЛАМНИХ СЛОГАНІВ У ПРОЦЕСІ ПЕРЕКЛАДУ ДЛЯ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ

У статті розглядаються проблеми перекладу рекламних слоганів для міжнародного ринку в аспекті важливості їх міжкультурної адаптації. Рекламні слогани часто містять культурно-специфічні посилання, гру слів та стилістичні прийоми, що ускладнюють їх переклад іншими мовами. У дослідженні аналізуються ключові стратегії перекладу, що використовуються для збереження комунікативної та переконливої функції слоганів у цільовій культурі. Особлива увага приділяється адаптації, транскреації та семантичній трансформації в англо-українському перекладі.

This paper examines the challenges of translating advertising slogans for the international market, focusing on the importance of intercultural adaptation. Advertising slogans often contain culture-specific references, wordplay, and stylistic devices that complicate their translation into other languages. The study analyzes key translation strategies used to preserve the communicative and persuasive function of slogans in the target culture. Particular attention is paid to adaptation, transcreation, and semantic transformation in English–Ukrainian translation.

У сучасному світі процеси глобалізації та активний розвиток міжнародної торгівлі сприяють поширенню брендів на різні культурні та мовні ринки. Одним із ключових елементів маркетингової комунікації є рекламний слоган – короткий, яскравий і легко запам'ятовуваний вислів, що передає основну ідею бренду та формує позитивний імідж компанії. Саме слогани часто стають головним інструментом впливу на споживача, оскільки вони здатні швидко викликати емоційну реакцію та сформувані асоціативний зв'язок із брендом.